

Aspects such as the use of interactive multimedia shooting ranges and virtual reality, interactive simulators and computer programs, artificial intelligence systems, biometric systems, as well as distance learning systems and online courses are considered in detail. Emphasis is placed on the importance of developing specialized devices and equipment for police officers.

This article aims to acquaint readers with the latest developments and technologies that help police officers to improve their professional training and efficiency in the performance of official duties.

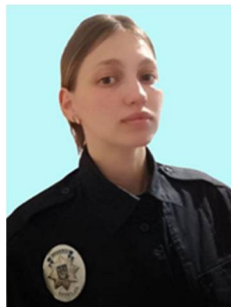
Keywords: *innovative technologies, fire training, police officers, interactive multimedia shooting ranges, virtual reality.*

УДК 159.99

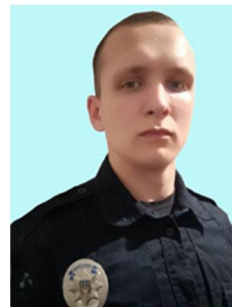
DOI: 10.31733/2078-3566-2023-3-283-286



Володимир ТИМОФЄЄВ[©]
викладач



Анастасія БУЛДАКОВА[©]
курсант



Данило ЗАЙЦЕВ[©]
курсант

*(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)*

ДЕЯКІ ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ У СИТУАЦІЯХ ІЗ АКТИВНИМ ЗАСТОСУВАННЯМ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ

Розглянуто питання активного застосування вогнепальної зброї поліцією. Автори пропонують визначити поняття «активне застосування вогнепальної зброї» шляхом опису його складових: оголення зброї, приведення її до бойової готовності, спрямування та виконання декількох пострілів. Також приділено увагу психологічним факторам, що впливають на поліцейських під час активного застосування зброї, такі як стрес, ефект адреналіну, психологічний ефект ураження, тренування та досвід, моральні та етичні переконання. Врахування цих факторів є важливим для підвищення ефективності та безпеки поліцейського під час виконання їхніх обов'язків. Наголошено на значенні тренування поліцейських для розвитку стресостійкості, когнітивних навичок у стресових ситуаціях, етичного розуміння та моральної сфери. Це допомагає поліпшити їх реакції та ухвалення рішень під час активного застосування вогнепальної зброї.

Ключові слова: *вогнепальна зброя, застосування/використання вогнепальної зброї, активне застосування вогнепальної зброї, поліцейський.*

Постановка проблеми. У повсякденній реальності поліцейські часто стикаються із ситуаціями, в яких потрібно застосувати вогнепальну зброю, а в деяких – дуже необхідно активно застосувати вогнепальну зброю. На сьогодні в Україні через бойові дії, що тривають на території нашої держави від 2014 року, і до бойових дій, які почалися в 2022 році, було і так досить багато незареєстрованої вогнепальної зброї. А з початком активних бойових дій через повномасштабну збройну агресію рф від 2022 року кількість несанкціонованої вогнепальної зброї дуже зросла, бо збільшилася кількість військових осіб, які, незважаючи на закони, накази, інструктажі, намагаються віднайти для себе

© В. Тимофєєв, 2023
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-6805-8933>
k_tsp@dduvs.in.ua

© А. Булдакова, 2023
asiaastasiia007@gmail.com

© Д. Зайцев, 2023
danil.zaytsev@gmail.com

значну вигоду, продаючи виключену з обігу зброю. Тому зберігається високий рівень наявності у громадян незаконної зброї, та зіткнутися зі збройним опором, через що виникає висока вірогідність активного застосування вогнепальної зброї з боку поліцейських. Це дослідження психологічного застосування вогнепальної зброї є активним як ніколи.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми.

Дослідження психологічних аспектів застосування вогнепальної зброї поліцейським на ураження привертала увагу багатьох психологів та науковців. Над цією проблемою працювали такі дослідники, як А. Волков, А. Столяренко, А. Буданов, В. Андросюк, Л. Казміренко та Г. Юхновець. Також деякі питання були досліджені в працях таких науковців, які вивчали цей аспект: В. Афанасьєва, З. Астемірова, Д. Бахрах, О. Бандурка, І. Веремєєнко, І. Голосніченко, О. Жалінський, А. Леонтев та ін.

Цей аспект діяльності працівників правоохоронних органів також досліджувався крізь призму правових відносин, і такі дослідники, як А. Перушин, Ю. Баулін, В. Глуценко тощо досліджували його з погляду правового аспекту. Крім того, були проведені дослідження щодо формування готовності до дій в екстремальних умовах та діяльності в таких обставинах, зокрема В. Колосієм, В. Лефєровим та іншими.

Загальний контекст цих досліджень полягає у розумінні психологічних факторів, що впливають на поліцейських під час застосування вогнепальної зброї та врахування їх впливу на процес професійної підготовки й поведінку.

Метою статті є дослідження та аналіз психологічних аспектів, що впливають на поліцейського під час активного застосування вогнепальної зброї.

Виклад основного матеріалу. На початку необхідно зазначити, що законодавець у статті 46 Закону України «Про Національну поліцію» визначає, що вогнепальна зброя є найсуворішим заходом примусу. В ній також передбачені випадки застосування вогнепальної зброї, в основу яких покладено захист життя поліцейського або осіб, які цього потребують, але тільки після попередження особи про припинення протиправних дій і намір застосування такого заходу примусу. Також передбачені випадки і застосування зброї без попередження. Визначено місця, в яких заборонено застосовувати вогнепальну зброю, оскільки це може бути досить небезпечним для оточення, та зазначено, що після застосування/використання вогнепальної зброї та активного застосування вогнепальної зброї поліцейський зобов'язаний попередити керівників про такі події [1].

На нашу думку, варто також дати визначення і тим самим відрізнити такі поняття, як застосування вогнепальної зброї від активного застосування вогнепальної зброї. Проаналізувавши чинне законодавство, можна зробити висновок, що визначення зазначеного поняття в ньому законодавець не трактує. Тому ми пропонуємо звернутися до думок науковців стосовно цієї теми.

Тож визначення вказаного поняття, а саме активне застосування вогнепальної зброї полягає в оголенні вогнепальної зброї, приведення її до бойової готовності, спрямування у бік правопорушника та здійснення декількох (два та більше) пострілів. Також варто звернути увагу на розмежування понять застосування і використання. Різниця між двома термінами полягає в тому, що застосувати вогнепальну зброю поліцейський може лише до людини, а використати для забезпечення допоміжних функцій: виклик підкріплення та подання сигналу тривоги [2, с. 237–238].

Активне застосування вогнепальної зброї полягає у декількох складових, які потрібно розуміти, зважаючи на певні ситуації. Однією з таких є психологічні фактори впливу на поліцейського. Вони є важливими для розуміння реакцій та поведінки поліцейського у стресових ситуаціях. Деякі з найбільш значущих психологічних факторів містять:

- стрес і тривога: (поліцейські часто опиняються в небезпечних та життєво важливих ситуаціях, де потрібно ухвалювати швидкі та рішучі рішення, стрес та тривога можуть суттєво впливати на когнітивні та моторні навички поліцейського, знижуючи точність та швидкість ухвалення рішень) [3, с. 92–94];
- ефект адреналіну: (у стресових ситуаціях, пов'язаних з використанням зброї, організм поліцейського випускає адреналін, що може призвести до збільшення фізичної сили, підвищеної пильності та реакційності, однак, цей ефект також може спричинити порушення координації рухів та викликати тремтіння рук, що може негативно позначитися на точності стрільби);
- психологічний ефект ураження: (застосування вогнепальної зброї може мати

психологічний ефект на поліцейського, зокрема відчуття стресу, провини чи травми після стрільби, оскільки ці емоційні реакції можуть вплинути на мотивацію та впевненість поліцейського у своїх діях) [4, с. 168–180];

– тренування та досвід: (рівень підготовки та досвіду поліцейського може суттєво впливати на психологічну реакцію під час застосування зброї, оскільки досвідчені поліцейські можуть мати кращий контроль над емоціями та більш точну стрільбу під час стресових ситуацій);

– моральні та етичні переконання: (поліцейські повинні бути свідомими моральних та етичних аспектів застосування сили, включно з вогнепальною зброєю. Їхні переконання і цінності можуть впливати на їхні реакції та рішення у стресових ситуаціях).

Врахування цих психологічних факторів є важливим для поліпшення тренування та підготовки поліцейських до ситуацій, пов'язаних з активним застосуванням вогнепальної зброї. Розвиток стресостійкості, когнітивних навичок у стресових ситуаціях, етичного розуміння та моральної сфери можуть допомогти поліцейським бути більш ефективними під час виконання своїх обов'язків, зокрема під час активного застосування зброї.

Важливим також, на нашу думку, є розгляд питань, як вищевказані фактори можуть впливати на поліцейського під час активного застосування вогнепальної зброї. Вплив психологічних факторів на поліцейського може мати великий вплив на його ефективність та безпеку. Розглянемо деякі аспекти цього впливу:

Стресові ситуації, пов'язані з використанням зброї, можуть викликати різні реакції у поліцейського. Деякі можуть впасти у паніку, що може призвести до неправильних рішень та недоцільного використання зброї. Інші можуть стати надто агресивними або нерішучими через високий рівень тривоги. Оптимальна реакція полягає у здатності зберігати самоконтроль, зосереджуватися на завданні та дотримуватися процедур та правил безпеки.

Стрес та психологічний тиск можуть впливати на когнітивні функції поліцейського, такі як увага, концентрація та ухвалення рішень. Важливо, щоб поліцейські були здатними швидко аналізувати ситуацію, визначати загрозу та вживати відповідних заходів для забезпечення безпеки себе та громади.

Психологічні фактори, такі як тривога, тремтіння рук та знижена моторика, можуть впливати на точність стрільби поліцейського. Нерівномірний пульс та збудженість можуть ускладнювати завдання точного націлювання та стрільби у ситуаціях, коли швидкість та позиція є вирішальними.

Поліцейські можуть відчувати емоційну реакцію після випадків, коли їм довелося застосувати вогнепальну зброю. Це може містити почуття провини, жалю, страху або незадоволення, так званий посттравматичний синдром. Управління цими емоціями та надання підтримки поліцейському важливі для подальшої психологічної стійкості та продовження виконання службових обов'язків. Посттравматичний синдром – різні науковці мають різне бачення на його визначення, на нашу думку, найкращим серед усіх є визначення психолога К. Недрі. Тож посттравматичний синдром розвивається, якщо людина пережила реальну або потенційну загрозу життю, або іншу психотравмуючу подію (ситуацію, яка є небезпечною не лише для життя, а і здоров'я людини, може супроводжуватися відчуттям безсилля, страху, жахливими картинками (військові чи бойові дії, терористичні акти, вбивства, сексуальне чи фізичне насилля, ДТП, стихійні лиха) [5, с. 145].

Висновки. Отже, дослідивши питання впливу різних психологічних аспектів на поліцейських під час активного застосування вогнепальної зброї, ми можемо зробити такі висновки та узагальнення. Вогнева підготовка поліцейських вимагає не тільки фізичної майстерності під час використання чи застосування зброї, але й управління психологічними аспектами. Ефективність застосування зброї залежить від психологічного стану та реакцій поліцейського в стресових ситуаціях. Дослідження показують, що психологічні фактори, такі як стрес, тривога, страх і емоції, впливають на рішення та точність стрільби поліцейського. Недостатня підготовка до психологічного аспекту може призвести до помилок у стрільбі та недоцільного використання сили. Науковці акцентують на необхідності включення психологічного тренінгу та підготовки у програму навчання поліцейських. Це допоможе поліпшити стресостійкість, ухвалення рішень та точність стрільби, зокрема під час активного застосування зброї. Важливою є також підтримка психологічного здоров'я поліцейських після застосування сили або участі у насильницьких подіях. Посттравматичний стрес може впливати на роботу та добробут поліцейських, тому необхідна належна підтримка та доступ до психологічних послуг.

Список використаних джерел

1. Науково-практичний коментар Закону України «Про Національну поліцію» / кол. авт.; кер. авт. кол. д-р юрид. наук, доц. Т. П. Мінка. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 480 с.
2. Тимофєєв В., Хованова Д. Активне застосування вогнепальної зброї: поняття та характеристика. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 12 бер. 2021 р.)*. Дніпро : ДДУВС, 2021. С. 237–238.
3. Литвин В. В. Психолого-правові засади удосконалення професійної діяльності поліцейських патрульної поліції : дис. ... канд. юрид. наук : 19.00.06 / Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2019. 261 с.
4. Логачев М. Г. Правові та психологічні аспекти застосування поліцією вогнепальної зброї : навч. посіб. Харків : Харківський національний університет внутрішніх справ, 2018. 232 с.
5. Недра К. М. Посттравматичний стресовий розлад (PTSD) як окрема категорія та напрям у професійній підготовці сучасних поліцейських. *Актуальні проблеми психологічного забезпечення службової діяльності працівників правоохоронних органів : зб. тез II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 28 жовт. 2021)*. Київ : НАВС, 2021. С. 143–145.

Надійшла до редакції 30.05.2023

References

1. Naukovo-praktychnyy komentar Zakonu Ukrainy «Pro Natsional'nu polityu» [Scientific and practical commentary on the Law of Ukraine "On the National Police"] / kol. avt.; ker. avt. kol. d-r yuryd. nauk, dots. T. P. Minka. Dnipro : Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav, 2017. 480 s.
2. Tymofeyev, V., Khovanova, D. (2021) Aktyvne zastosuvannya vohnepal'noyi zbroyi: ponyattya ta kharakterystyka [Active use of firearms: concepts and characteristics. International and national security: theoretical and applied aspects]. *Mizhnarodna ta natsional'na bezpeka: teoretychni i prykladni aspekty : materialy V Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Dnipro, 12 ber. 2021 r.)*. Dnipro : DDUVS, pp. 237–238.
3. Lytvyn, V. V. (2019) Psykholoho-pravovi zasady udoskonalennya profesiynoyi diyal'nosti politseys'kykh patrol'noyi politysiyi [Psychological and legal principles of improving the professional activity of police officers of the patrol police] : dys. ... kand. yuryd. nauk : 19.00.06 / Nats. akad. vnutr. sprav. Kyiv, 261 p.
4. Lohachev, M. H. (2018) Pravovi ta psykholohichni aspekty zastosuvannya polityseyu vohnepal'noyi zbroyi [Legal and psychological aspects of the use of firearms by the police] : navch. posib. Kharkiv : Kharkivs'kyi natsional'nyy universytet vnutrishnikh sprav., 232 p.
5. Nedrya, K. M. (2021) Posttravmatychnyy stresovyy rozlad (PTSD) yak okrema katehoriya ta napryam u profesiyniy pidhotovtsi suchasnykh politseys'kykh. *Aktual'ni problemy psykholohichnoho zabezpechennya sluzhbovoyi diyal'nosti pratsivnykiv pravookhoronnykh orhaniv : zb. tez II Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Kyiv, 28 zhovt. 2021)*. Kyiv : NAVS, pp. 143–145.

ABSTRACT

Volodymyr Timofieiev, Anastasiia Buldakova, Danylo Zaitsev. Some psychological aspects affecting police officers in active firearms situations. This article examines the issue of active use of firearms by the police. According to the legislation of Ukraine, firearms are the most severe measure of coercion and can be used in cases of protection of the life of a police officer and other persons, after a warning to stop illegal actions. The authors propose to define the concept of "active use of firearms" by describing its components: exposing the weapon, bringing it to combat readiness, directing and firing several shots. This article also draws attention to the psychological factors that affect police officers during the active use of weapons, such as stress, the effect of adrenaline, the psychological effect of defeat, training and experience, moral and ethical beliefs. Consideration of these factors is important to improve the efficiency and safety of police officers in the performance of their duties. the article emphasizes the importance of training police officers for the development of stress resistance, cognitive skills in stressful situations, ethical understanding and moral sphere. This helps improve their reactions and decision-making during active firearms use.

Analyzing psychological factors such as stress and anxiety, the effect of adrenaline, the psychological effect of defeat also helps to understand the impact of these factors on police officers during the active use of firearms. For example, stress and anxiety can negatively affect the accuracy and speed of a police officer's reactions, and the effect of adrenaline can simultaneously increase physical strength and reduce shooting accuracy. It is important to understand that psychological factors can vary depending on specific situations and individual characteristics of police officers. Therefore, the development of appropriate training programs and training that take these factors into account is an important aspect of professional training of police officers.

In general, the article emphasizes the need to study and understand the psychological aspects of the active use of firearms by the police. This will help improve the training of police officers, ensure their safety and ensure the effective performance of their duties in dangerous situations.

Keywords: *firearms, application/use of firearms, active use of firearms, police officer.*